Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
Karcagi Katasztrófavédelmi Kirendeltség
Kirendeltség-vezető
H-5300 Karcag, Madarasi út 2. ✉: 5301 Karcag, Pf.: 24
Tel: +36 59 503-111 Fax: +36 59 503-112 e-mail: karcag.kk@katved.gov.hu

Sorszámtartási szám:
ISO 9001: SQS 0976(4)-900(4)

Szám: 36630/969-6/2016.ált.

Ügyintéző:	Rózsavölgyi Ildikó tű. őrgy.
Telefon:	59/503-111, 31340
Hiv. szám:	-
Tárgy:	Téjékoztató

Karcagi Katasztrófavédelmi Kirendeltség
Illetékességi területéhez tartozó Önkormányzatok, média
részére

Székhelyén

Tisztelt Címzettek!

A téli évszak közeledtével időszerűvé válik a tüzelő-fűtőberendezések, égéstermék-elvezetők használata. A meleg időjárásra való tekintettel a szabadtéri tűzesetek megelőzésére a meteorológiai nyár elmúltával is figyelni szükséges. Hatóságunk fokozott figyelmet fordít a lakosság tűzvédelmi szempontú biztonságossá tételére.
Fentiekre tekintettel tájékoztató anyagokat készítettünk, amelyek felhívják a figyelmet az erre az időszakra vonatkozó, kiemelten fontos szabályokról, teendőkről és tudnivalókról.

Kérem Tisztelt Címzetteket, hogy tájékoztatóim tartalmát a lakossággal a helyben szokásos módon ismertetni szíveskedjenek.

Együttműködő segítségüket köszönöm!

Karcag, 2016. szeptember 15.

Tisztelettel:

.....
Lévai Kálmán tűzoltó ezredes
kirendeltség-vezető

Melléklet: Tájékoztatók

Készült: 1 pld.
Terjedelme: 1 oldal
Kapják: 1. Irattár
2. Címzettek (e-mail)

A szén-monoxid-mérgezés megelőzhető!

A téli időszak sajnálatos velejárója, hogy mindennapossá válnak a szén-monoxid-mérgezéssel kapcsolatos hírek. A szén-monoxid jelenlétét nem érzékeljük, mivel színtelen, szagtalan, a szervezetre gyakorolt hatásai (rosszullét, szédülés, hányinger, fáradtság) könnyen összetéveszthetőek egyéb betegségek tüneteivel. Az akár halálos kimenetelű esetek néhány egyszerű és könnyen betartható szabállyal megelőzhetők. Ebben próbál meg ez a kiadvány a műszaki életben kevésbé jártas emberek számára is segítséget nyújtani.

Szén-monoxid-mérgezés elsősorban valamely **tüzelő berendezés** nem megfelelő üzemeltetése miatt fordulhat elő. A másik veszélyforrást a **gépjárművek zárt térben** (garázs, mélygarázs, alagút) történő üzemeltetése jelenti; kerüljük az ilyen helyeken való huzamos tartózkodást, a járművet csak a feltétlenül szükséges ideig járassuk és ha van ilyen, figyeljük a szén-monoxid-érzékelő jelzését. A tragédiák többsége a tüzelőberendezések használata során történik, és miután ez a problémakör összetettebb, ezzel részletesebben foglalkozunk.

A balesetek megelőzését úgy alapozhatjuk meg legjobban, hogy a tervezéssel, kivitelezéssel és az üzembe helyezéssel megfelelő **szakembert** bízunk meg. Soha ne becsüljük alá ezeket a feladatokat, a tervező, a tervek szerint eljáró kivitelező és az üzembe helyezéshez szükséges szakemberek gondos munkája garancia lehet a műszaki követelményeknek megfelelő és biztonságos rendszerek működésére. A legtöbb tüzelőberendezésnek elengedhetetlen része az égéstermék-elvezető, a **kémény**. Amennyiben a kémény járata leszűkül (behulló tégla, vakolat, beköltöző madarak, darazsak stb. miatt), úgy a helyiség levegőjét használó, nyílt égésterű hőtermelő-berendezésből az égéstermék egy része vagy egésze a helyiségbe áramlik vissza. Ha ez bekövetkezik, a lakásban lévő levegő szén-monoxid-koncentrációja drasztikusan megemelkedik.

A kémények **fokozott igénybevételnek** vannak kitéve (korrózió, fagy, dinamikus hőterhelés, lerakódások, stb.), emiatt az említett keresztmetszet-szűkületek előbb-utóbb óhatatlanul kialakulhatnak. Ezért elengedhetetlen a kémények rendszeres ellenőrzése, ezek során ugyanis a hibák felderíthetőek, megszüntethetőek, a tragédia pedig megelőzhető. A saját érdekünk tehát, hogy ne akadályozzuk a rendszeres kéményseprői **ellenőrzést, felülvizsgálatot,** szükség szerint a kémény tisztítását, és fogadjuk meg a szakember tanácsait.

A helyiségekben lévő szálló por és vízgőz szennyezi a **tüzelőberendezés** hőcserélő felületeit, ez gátolja az égéstermék elvezetését, ami szintén kedvez a szén-monoxid keletkezésének. Bár csak ötévenként kötelező a gázfogyasztó-berendezéseket szakemberrel felülvizsgáltatni, kifejezetten javasolt ezt gyakrabban, akár évente elvégeztetni. Ez egyébként a berendezések olcsóbb üzemeltetéséhez is hozzájárul.

Új tüzelőberendezések kiválasztása során célszerű a külső levegőt közvetlenül használó, a helyiségek légterétől függetlenül üzemeltethető, zárt égésterű berendezéseket előtérbe helyezni. Ilyenek és szakszerű égéstermék-elvezetők használata esetén gyakorlatilag kizárhatjuk a szén-monoxid megjelenését. A hőtermelő-berendezések üzemeltetéséhez nélkülözhetetlen az égéshez szükséges **oxigén.** Nyílt égésterű (a helyiség légterével összeköttetésben lévő égésterű) tüzelőberendezések esetén az oxigén a helyiségek levegőjéből származik, ami az épületbe szellőző rácsokon és a hagyományos ajtók és ablakok légrésein keresztül jut be. A fűtési költségek csökkentése miatt napjainkban igen népszerű a nyílászárók cseréje. Számolni kell azonban azzal, hogy **légáteresztő képességük** minimális, ezért jelentősen csökken az épületbe bejutó oxigén mennyisége. Ha egyéb mód nincs a levegő

pótlására, akkor a tüzelőberendezés gyorsan elhasználja az égéshez a helyiség oxigénjét, és a levegő-utánpótlás hiánya miatt a kémény – még ha jó állapotú, akkor sem – nem képes az égésterméket elszállítani. Egyre tökéletlenebb égés alakul ki, és a szén-monoxid halálos mennyiségben való megjelenése csak idő kérdése.

Más épületgépészeti berendezések is jelentősen rontják a tüzelőberendezés levegőellátását és az égéstermék elvezetését: konyhai páraelszívók, mellékhelyiségek szagelszívói, különböző tüzelőanyaggal üzemeltetett kéményes, nyílt égésterű tüzelőberendezések lakáson belüli együttes üzemeltetése, központi porszívó, szárítós mosógép, mobil klíma. Főleg akkor, ha az épület minimális légáteresztő képességű nyílászárókkal van felszerelve, ezek a berendezések képesek megfordítani a kéményekben az áramlás irányát, az égéstermék tehát nem tud távozni, és a berendezés közelében elindul a szén-monoxid dúsulása. A kandallók kéményei ugyanilyen hatást fejtenek ki a gázzal üzemelő berendezések kéményeire (nem feltétlenül a kandalló termeli a szénmonoxidot, hanem a kandalló üzemeltetése során a gáztüzelő-berendezés kéményében fordul meg az áramlás iránya).

Ha minden óvintézkedést megtettünk, berendezéseinket, épületgépészeti rendszerünket műszakilag megfelelő állapotban tudjuk, de még növelni akarjuk a biztonságunkat, akkor vásárolhatunk és használhatunk **szénmonoxid-érzékelőt**. Az érzékelők akkor tudják betölteni kellőképpen funkciójukat, ha megbízható típust szerzünk be, azt a gyártó előírásainak megfelelően telepítjük és használjuk, az érzékelőt élettartama (általában 5 év) lejárata előtt lecseréljük. A szén-monoxid-érzékelők használata jelenleg nem minden esetben kötelező, de miután életet menthet, mindenképpen ajánlott. **Javasoljuk,** hogy ismerje meg a szén-monoxid-mérgezés veszélyességét, a kockázatot ne becsülje alá csak azért, mert „eddig is minden rendben volt".

Összegzésképpen az alábbiakat tanácsoljuk:
· Gondoskodjon arról, hogy a kéményseprők a rendszeres ellenőrzést elvégezhessék, a feltárt hiányosságok megszüntetésével együtt járó költségeket ne tekintse feleslegesnek, az a biztonság alapfeltétele!
· Rendszeres időközönként vizsgáltassa meg, hogy tüzelőberendezései megfelelőek!
· Körültekintően üzemeltesse tüzelőberendezéseit, mindig gondoskodjon megfelelő levegő-utánpótlásról!
· Használjon szén-monoxid-érzékelőt, válasszon megfelelő típust és tartsa be a gyártó előírásait!

Tudnivalók a kéménytűzről

Az utóbbi években mind többen állnak vissza vegyes tüzelésre, illetve használnak különféle kandallókat kiegészítő fűtésként. A szilárd tüzeléssel működő berendezések esetében az intenzív fűtés és az alacsony külső hőmérséklet miatt a kéményben megnövekedett huzathatás a kéményben lerakodott korom meggyulladását eredményezheti. A kéménytüzek esetében a koromtűz a leggyakoribb. A koromtüzek kialakulásában számos tényező játszik szerepet, azonban a legmeghatározóbb a korom lerakodása, ezáltal a kürtő leszűkülése. A jelenség magyarázata, hogy a kéményben felfelé haladó füst folyamatosan hűl, a hagyományos falazott kéményben méterenként 15-16 °C-ot.

Bármilyen anyagot égetünk, a füst jelentős mennyiségű vízgőzt is tartalmaz, ez vizes fa égetésénél még intenzívebben jelentkezik. A füstből 50-70 °C között megkezd ődik a pára intenzív kicsapódása a kémény kürtő falára. Az így keletkező folyadék savas kémhatású lesz, és a koromrészecskék a kürtő falán megtapadva egyre vastagodó kátrányos réteget képeznek, amely a füstjáratot leszűkíti. Az intenzív fűtés és a leszűkült füstjárat miatt a kémény belső hőmérséklete megemelkedik, és meggyújtja ezt a kátrányos réteget. A hőszigetelés nélküli hagyományos falazott kéményeknél jellemző ez a folyamat. A kialakult koromtüzet az alábbi fázisok jellemzik:

A koromtűz szakaszai:

1. Szakasz (kezdeti tűz fázisa)
· Sűrű, sötét füst lép ki a kéményből
· A hőmérséklet a kéményben kb. 600 °C
· Füstkátrány gyulladási hőmérséklete 485 °C
2. Szakasz (égési fázisa)
· A füstkilépés csökken, megszűnik és lángok csapnak ki a kéményfejből
· A hőmérséklet a kéményben ekkor kb. 1000 °C
3. Szakasz (kifejlett tűz fázisa)
· Az égés végig kialakul a kürtőben (az égést dübörgő hang kíséri)
· Az égés időtartama 1-3 óra
· Ez a tűz legveszélyesebb szakasza

A koromtüzek mellett kisebb számban ugyan, de a kéményeknél a következő tűz keletkezési okok alakulhatnak
ki:

Kéménybe épített gerenda:
A régebbi építésű épületeknél jellemző, a kb. 400 °C-os füst hatására a kéménybe épített fagerenda beizzik, majd begyullad. Az így kialakult tűz igen

veszélyes, mivel a gerendáról a tűz átterjed a fa födém- és a tetőszerkezetre. A régebbi építésű házak padlásán járva érdemes meggyőződni a gerendák elhelyezkedéséről, nincsenek-e beépítve a kémény szerkezetébe. Amennyiben a födém miatt ezt nem lehet vizsgálni, a kéményseprő szolgáltatónál kezdeményezni kell a kémény belső kamerás vizsgálatát.

Koromzsák / tisztítóajtó hiánya, állapota:
A kémények alsó, illetve felső részén a tisztítás miatt nyílásokat létesítenek, melyeket egy nem éghető anyagú ajtóval lezárnak. Ha ezek az ajtók hiányoznak, repedtek, sérültek, akkor a forró égésgázok és az égési szikrák a kéményből kijutnak, és így tüzet okozhatnak.

Repedt kéménytest:
Hasonlóan a sérült kémény ajtónál leírtakra, a forró égésgázok és az égési szikrák a kéménytestből a repedéseken át jutnak ki, és okozhatnak tüzet.

Füstcső helytelen bekötése:
A kéménybe rosszul csatlakoztatott fűtőberendezéseknél fordul elő ez a probléma a nem légmentesen, nem kellő rögzítéssel csatlakoztatott füstcső szétcsúszhat, így a kijutó forró égésgázok okozhatnak tüzet.

Szakszerűtlen kürtőtoldás:
A szakértelem hiányára vezethető vissza ez a tűz keletkezési ok. Leggyakoribb probléma, hogy a kéményt nem, vagy csak kis mértékben falazzák a héjazat fölé, ezért a padláson a kéménybe egy csövet toldanak. A cső és a tetőlécek érintkezési pontjánál, illetve a nem légmentes toldásnál a tűz könnyen átterjed a tetőszerkezetre.

Kéménytüzek megelőzése
1. Rendszeresen tisztítsa ki kéményét és tüzelőberendezését! Házilagosan kémény kiégetést soha ne végezzen.
2. Gyakran szellőztessen! Soha ne állítson fel tüzelőberendezést olyan helyiségben, ahol a levegőben
tűzveszélyes anyag (pl. oldószert) gőze fordul elő, vagy ahová ilyen levegő beszivároghat!
3. Gondoskodjék arról, hogy mindig megfelelő mennyiségű égési levegő álljon rendelkezésre! Ne tömítse le
teljes mértékben az ablakok és ajtók réseit! Egy köbméter földgáz, illetve egy kilogramm tüzelőolaj
elégetéséhez 15-18 m3 levegő szükséges. Egy kilogramm tűzifa elégetése 12-15 m3 levegőt igényel. A
kazánházba, vagy a fűtőhelyiségekbe építtessen szellőzőnyílásokat, és azokat mindig hagyja szabadon!

4. Gondoskodjék arról, hogy a tüzelőberendezés helyiségében (a kazánházban) mindig kellő tisztaság legyen!
5. Ne tüzeljen el műanyagot, festett és rétegelt, nedves fát, lemezt, falemezt, vasúti talpfát, szemetet,
hulladékot, fáradt olajat! Ezek a környezetet is szennyezik!
6. Csak engedélyezett begyújtó anyagot használjon a tüzeléshez!
7. Csak a tüzelőberendezéshez engedélyezett tüzelőanyagot használja!
8. Szél esetén, vagy alacsony külső hőmérsékletnél a kémények huzata erősen megnőhet. Egy megfelelően
beépített és működő huzatszabályozó sokat segíthet.
9. Laza, rosszul záródó kéményajtók, tömítetlen kazántagok, rosszul szigetelt égéstermék-elvezető csövek
csökkentik a hatásfokot, ráadásul ezek tűzveszélyesek is.
10. Kéményét és tüzelőberendezését rendszeresen ellenőriztesse szakemberrel!

Kérje a kéményseprő szolgáltatót az Ön biztonsága érdekében a kémény ellenőrzésére!

Teendők kéménytűz esetén:
1. Tűzoltóságot értesíteni
2. Képeket, éghető anyagot a kémény faláról eltávolítani
3. Tüzelőberendezésen égési levegőszabályozó kart elzárni a levegő- utánpótlás csökkentése
4. Kéménytüzet felügyelni kell a tűzoltóság kiérkezéséig, a pincétől a padlásig
5. Kéménytüzet vízzel oltani tilos! (a kémény belső hőmérséklete kb. 1000 °C)
6. Kéményseprő szolgáltatót tájékoztatni

Tűzoltóság hívószáma: 105
Nemzetközi segélyhívó szám: 112

A szélben gyorsan terjednek a lángok! Veszélyesek a szabadtéri tüzek!
A szél kedvez a tűz terjedésének, a tűzeset arra is figyelmeztet, hogy megkezdődött a szabadtéri tüzek időszaka. Ennek kapcsán óvatosságra int a katasztrófavédelem!

A szabadtéri tüzek jellemzően az év két időszakában jelentenek komoly veszélyt az emberekre és a környezetre: tavasszal és a nyári szárazságok idején. Azonban a meleg őszi időjárás idején sem szabad elfelejtkezni a tüzek okozta veszélyekről.

A saját és környezetünk biztonsága érdekében fontos néhány információt megismerni, valamint egy-két szabályt betartani:
- a kerti zöldhulladék elégetése alapvetően tilos az ország területén, de belterületen az önkormányzatok rendeletben engedélyezhetik azt bizonyos keretek között, meghatározott napon és időpontban,
- az egyéb hulladékok égetése tilos és a veszélyes égéstermékek miatt mérgezést, valamint környezetkárosítást okozhat,
- a jogszabályokban foglaltak megszegése esetén akár súlyos pénzbírság is kiszabható,
- a szabadban gyújtott tüzet soha ne hagyjuk felügyelet nélkül,
- mindig gondoskodjunk megfelelő mennyiségben oltóanyagról,
- mindig legyen nálunk olyan kéziszerszám, amivel irányítani tudjuk az égést,
- soha ne rakjunk egyszerre túl sok éghető anyagot a tűzre,
- a tűz környezetében ne legyen más éghető anyag, amin az továbbterjedhet,
- mindig tájékozódjunk a várható időjárásról és erős szél esetén ne gyújtsunk tüzet,
- baj esetén vagy ha tüzet észlelünk a szabadban hívjuk a 112-es segélyhívó számot!